

Contrapès del carrer del Pla del Forn

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer del Pla del Forn, sector central del terme de Gaià
Emplaçament Carretera de Navàs a Prats de Lluçanès (BV-4401), al km. 4,4, a la dreta
Alçada: 442

Coordenades:

Latitud: 41.91098
Longitud: 1.92109
UTM Est (X): 410522
UTM Nord (Y): 4640455

Classificació

Número de fitxa 08090 - 44
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Medieval
Segle IX-XII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08089A012000150000YD
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dg., 20/05/2018 - 02:00

Descripció

Contrapès d'una antiga premsa de biga (torcular), possiblement medieval, que es troba emplaçat a l'esplanada amb bosquet que s'estén rere les cases del Pla del Forn, uns 70 m al sud-est. El contrapès és l'element d'ancoratge del cargol d'una premsa del tipus anomenat de biga o de palanca, que és el model de premsa més arcaic, de tradició romana i el primer que es va utilitzar a l'edat mitjana. Aquest tipus de premsa consta d'una llarga biga que fa balança i s'estreny mitjançant un eix amb cargol en un dels seus extrems. Segons Ramon i Jaume COROMINAS (2017, 24), aquest model s'hauria generalitzat a les terres de la Catalunya central entorn del segle IX, tot i que va tenir una llarga pervivència. Segons la classificació dels germans Corominas, aquest contrapès és del tipus B; és a dir, que la pedra, de forma quadrangular, té tres encaixos per on es subjectava el cargol: un de central circular i dos de laterals amb els costats lleugerament convergents, destinats a encastar-hi les falques. La pedra és de gres i el seu pes aproximat és de 300 kg. Cal dir que aquests contrapesos solen trobar-se com a únics testimonis d'aquestes antigues premses. Són, per tant, un indicador que en època probablement alt-medieval ja es practicava en aquesta zona el conreu de la vinya i s'elaborava vi. Un altre indicador en aquest sentit són les diverses tines excavades a la roca, també d'època alt-medieval, que hi ha al terme de Gaià. No sabem on devia estar situada exactament aquesta antiga premsa. Si la pedra és originària del mateix lloc on es troba, voldria dir que en el nucli del Pla del Forn (que es va formar al segle XVIII) antigament ja hi havia algun mas o algun tipus d'explotació agrària.

Bibliografia

COROMINAS CAMP, Ramon; COROMINAS CAMP, Jaume (2017). Premses, tines i trulls medievals al Berguedà, nord del Bages i part del Solsonès. Antics testimonis de com es feia el vi a l'edat mitjana. Centre d'Estudis del Bages; àmbit de Recerques del Berguedà, Manresa; Berga, p. 122.

